

Svärdfejare till Mölntorp

Gustaf Emanuel Svalling

Jag har tidigare berättat om den framgångsrike Sigfrid Edström som byggde upp ASEA i Västerås. En annan betydande företagare, Gustaf Svalling, anlade på 1870-talet en smidesfabrik i Mölntorp, Hallstahammar. Båda herrarna var samtidigt aktiva i Sveriges Verkstadsförening, det bekräftas av ett foto från 1908.

Året var 1871 när en svärdfejare – hantverkare som monterar, polerar och dekorerar svärds klingor – kom till Mölntorp. Gustaf Emanuel Svalling och hans svärfar Carl Johan Lamberg hade rest den långa vintervägen med hästskjuts från Eskilstuna för ett möte med Mölntorps Gårdsägare. Ett arrendekontrakt skulle undertecknas.

På ena sidan av bordet satt den myndige patron Pehr Magnus von Unge, 62 år. På andra sidan satt svärdfejare Svalling, 34 år, med sin svärfar smedsmästare Lamberg. Den 4 februari 1871 var dagen för undertecknandet. Gården hade därmed arrenderat ut vattenkraften i Mölntorpsfallet, där man hittills fångat lax.

Så fort vintern hade släppt sitt grepp började byggandet av Mölntorps Smidesfabrik. Redan på hösten samma år stod

anläggningen så pass klar att man kunde börja smida timmermansbollar s.k. navare. Ett 15-tal arbetare sysselsattes snart vid fabriken. Svalling och Lamberg investerade under det första året 23 517 kronor i byggnader och inventarier. Andra året fabricerades varor för imponerande 58 777 kronor. Redan här visade Svalling, utbildad verkmästare på Munktells Verkstäder i Eskilstuna, sin kapacitet.

Som brukligt var på den tiden såldes det som tillverkades i en fabrik genom en s.k. förläggare. Förläggarföretaget i detta fall var G. E. Svalling & Co. Det var uppenbart att Svalling också var affärsman, kanske en utbildning från studietiden i USA. Medaljer från flera utställningar visar förläggarföretagets marknadsföringsaktiviteter: Moskva 1872, Eskilstuna 1878, Calmar 1879, Borås 1880, Malmö 1881 och Stockholm 1886.

Transportförhållandena var på den tiden besvärligare än dagens. Strömsholms kanal var bara öppen den isfria delen av året. Inte förrän efter 1875, när järnvägen i Kolbäck var klar och landsvägen till Mölntorp var anlagd, hade man en någorlunda fungerande fraktled.

Mölntorps Gårdsägare, Pehr Magnus von Unge, blev mer och mer intresserad av den framgångsrika smidesrörelsen. Han hade också fem söner att tänka på och alla kunde inte överta gården. När Svallings svärfar drog sig tillbaka år 1875, köpte von Unge hans andel i Mölntorps smidesfabrik. Pehr von Unge hade nu bäddat för övertagande.

Arrendekontraktet för marken där fabriken låg skulle omförhandlas 1895. Svalling hade kunskapen, tillverkningsrätten och halva fabriken i sin vågskål. Familjen von Unge ägde marken och den andra halvan av fabriken. Någon överenskommelse nåddes ej.

Pehr Magnus von Unge och hans syskon övertog hela Smidesfabriken och inlemmade verksamheten i sitt eget bolag Mölntorps AB. Gustaf Svalling lämnade Mölntorp och sin ståtliga Villa Strömsnäs och återvände till Eskilstuna.

Kurt

Reklam: G. E. Svalling & Co